

Sygn. akt IV Ka 719/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 grudnia 2013 roku

Sąd Okręgowy w Krakowie, Wydział IV Karny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący: SSO Elżbieta Jabłońska-Malik (spr.)

Sędziowie: SO Katarzyna Wierzbicka

SO Lidia Haj

Protokolant: st. prot. Ewa Krzyk

przy udziale Marka Stanka Prokuratora Prokuratury Okręgowej,

po rozpoznaniu w dniu 5 grudnia 2013 roku, sprawy

skazanego S. S.

o wydanie wyroku łącznego

na skutek apelacji wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Rejonowego w Olkuszu z dnia 9 maja 2013r. sygn. akt II K 22/13

uznając apelację za oczywiście bezzasadną zaskarżony wyrok utrzymuje w mocy i zwalnia skazanego od zwrotu należnych Skarbowi Państwa wydatków za postępowanie odwoławcze.

SSO Katarzyna Wierzbicka SSO Elżbieta Jabłońska-Malik SSO Lidia Haj

Sygn. akt IV Ka 719/13

UZASADNIENIE

S. S. został skazany prawomocnymi wyrokami:

1. wyrokiem Sądu Rejonowego w O. z dnia 25 listopada 2010 r., sygn. akt II K 883/10, za przestępstwo (ustęp IV wyroku) z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 278 § 1 kk, popełnione w dniu 26.08.2010 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby wynoszący 3 lata; postanowieniem Sądu Rejonowego w O. z dnia 27.01.2012 r., sygn. akt II Ko 2226/11 zarządzono wykonanie warunkowo zawieszony kary pozbawienia wolności;
2. wyrokiem Sądu Rejonowego w O. z dnia 07 grudnia 2010 r., sygn. akt II K 1032/09, za ciąg przestępstw z art. 278 § 1 kk, popełnionych w dniach 20/21.08.2009 r. i 18/19.08.2009 r., na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności (ustęp IV wyroku), której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby wynoszący 3 lata; postanowieniem Sądu Rejonowego w O. z dnia 28.02.2012 r., sygn. akt II Ko 2225/11 zarządzono wykonanie warunkowo zawieszony kary pozbawienia wolności;
3. wyrokiem Sądu Rejonowego w O. z dnia 04 kwietnia 2011 r., sygn. akt II K 124/11, za ciąg przestępstw (art. 91 § 1 kk) z art. 278 § 1 k.k., popełnionych w okresie od nieustalonego dnia 08.2009 r. do 15.08.2010 r., na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności (ustęp I wyroku), której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby wynoszący

3 lata; postanowieniem Sądu Rejonowego w O. z dnia 27.01.2012 r., sygn. akt II Ko 2241/11 zarządzono wykonanie warunkowo zawieszony kary pozbawienia wolności;

4. wyrokiem Sądu Rejonowego w O. z dnia 24 maja 2011 r., sygn. akt II K 1130/10, za przestępstwo z art. 278 § 1 kk, popełnione w bliżej nieustalonym dniu od 19.12.2008 r. do 22.12.2008 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności (ustęp I wyroku), której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby wynoszący 3 lata; postanowieniem Sądu Rejonowego w O. z dnia 23.05.2012 r., sygn. akt II Ko 392/12 zarządzono wykonanie warunkowo zawieszony kary pozbawienia wolności;

5. wyrokiem Sądu Rejonowego w O. z dnia 21 czerwca 2011 r., sygn. akt II K 408/11, za przestępstwo z art. 270 § 1 kk, popełnione w dniu 15.05.2010 r., na karę grzywny w wysokości 30 stawek po 20 złotych (ustęp I wyroku);

6. wyrokiem Sądu Rejonowego w O. z dnia 14 listopada 2011 r., sygn. akt II K 843/11, za przestępstwo z art. 278 § 1 kk, popełnione w dniu 02.05.2011 r., na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności (ustęp I wyroku), której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby wynoszący 3 lata oraz orzeczono karę grzywny w wysokości 40 stawek po 10 złotych;

7. wyrokiem Sądu Rejonowego w O. z dnia 17 listopada 2011 r., sygn. akt II K 939/11, za przestępstwo z art. 286 § 1 kk i art. 297 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione w dniu 03.03.2011 r., na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności (ustęp I wyroku), której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby wynoszący 3 lata;

8. wyrokiem Sądu Rejonowego w O. z dnia 19 grudnia 2011 r., sygn. akt II K 620/11, za:

- (ustęp I wyroku) ciąg przestępstw (art. 91 § 1 k.k.) z art. 279 § 1 kk, popełnionych w okresie od 09 listopada 2009 r. do nieustalonego dnia 05.2010 r., na karę 2 lat pozbawienia wolności;

- (ustęp II wyroku) ciąg przestępstw (art. 91 § 1 k.k.) z art. 278 § 1 kk, popełnionych w okresie od 23.10.2009 r. do 14.11.2010 r., na karę 10 miesięcy pozbawienia wolności,

w miejsce których to jednostkowych kar pozbawienia wolności wymierzono skazanemu karę łączną 2 lat pozbawienia wolności (ustęp IV wyroku), której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby wynoszący 5 lat;

9. wyrokiem Sądu Rejonowego w O. z dnia 02 lutego 2012 r., sygn. akt II K 1054/11, za ciąg przestępstw (art. 91 § 1 kk) z art. 279 § 1 k.k. i art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k., popełnionych w dniach 07.06.2011 r. i 12.06.2011 r., na karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności (ustęp I wyroku), której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby wynoszący 4 lata;

10. wyrokiem Sądu Rejonowego w O. z dnia 26 marca 2012 r., sygn. akt II K 176/12, za przestępstwo z art. 288 § 1 k.k., popełnione w dniu 13.06.2011 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności (ustęp I wyroku), której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby wynoszący 3 lata;

11. wyrokiem Sądu Rejonowego w O. z dnia 27 marca 2012 r., sygn. akt II K 100/12, za:

- (ustęp I wyroku) ciąg przestępstw (art. 91 § 1 k.k.) z art. 279 § 1 kk, z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k., z art. 13 § 1 k.k. w zw. z art. 279 § 1 k.k. i art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. popełnionych w okresie od bliżej nieustalonego dnia grudnia 2010 r. do dnia 10.05.2010 r., na karę 1 roku pozbawienia wolności;

- (ustęp II wyroku) ciąg przestępstw (art. 91 § 1 k.k.) z art. 289 § 2 kk, popełnionych w okresie od 06.04.2011 r. do 01.05.2011 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

- (ustęp III wyroku) ciąg przestępstw (art. 91 § 1 k.k.) z art. 279 § 1 k.k. i art. 288 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. popełnionych w okresie od dnia 13.04.2011 r. do dnia 09.05.2010r., na karę 1 roku pozbawienia wolności,

- (ustęp IV wyroku) za przestępstwo z art. 288 § 1 k.k., popełnione w bliżej nieustalonym dniu 04.2011 r., na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności,

- (ustęp V wyroku) za przestępstwo z art. 278 § 1 k.k. i art. 279 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. w zw. z art. 12 k.k., popełnione w bliżej nieokreślonym czasie na przełomie 2010 r. i 2011 r., na karę 1 roku pozbawienia wolności, w miejsce których to jednostkowych kar pozbawienia wolności wymierzono skazanemu karę łączną 2 lat pozbawienia wolności (ustęp VI wyroku), której wykonanie warunkowo zawieszono na okres próby wynoszący 4 lata;

Sąd Rejonowy w Olkuszu wyrokiem z dnia 9 maja 2013 roku, sygn. akt II K 22/13 orzekł w tym przedmiocie następująco:

I. rozwiązuje orzeczenie o karze łącznej pozbawienia wolności zawarte w ustępie VI wyroku Sądu Rejonowego w O.z dnia 27.03.2012 r., sygn. akt II K 100/12;

II. na mocy art. 86 § 1 kk, art. 91 § 2 kk, art. 89 § 1a kk i art. 569 § 1 kpk w miejsce kar pozbawienia wolności wymierzonych:

- w ustępie I wyroku Sądu Rejonowego w O. z dnia 14.11.2011 r., sygn. akt II K 843/11;

- w ustępie I wyroku Sądu Rejonowego wO. z dnia 17.11.2011 r., sygn. akt II K 939/11;

- w ustępie I wyroku Sądu Rejonowego w O. z dnia 02.02.2012 r., sygn. akt II K 1054/11,

- w ustępach I, II, III, IV i V wyroku Sądu Rejonowego w O. z dnia 27.03.2012 r., sygn. akt II K 100/12;

- w ustępie I wyroku Sądu Rejonowego w O. z dnia 26.03.2012 r., sygn. akt II K 176/12;

orzeka wobec skazanego S. S. karę łączną w wymiarze 4 (czterech) lat pozbawienia wolności;

III. na zasadzie art. 572 kpk umarza postępowanie o wydanie wyroku łącznego w zakresie wyroków w sprawach o sygn. akt: II K 883/10, II K 1032/09, II K 124/11, II K 1130/10, II K 408/11, II K 620/11;

IV. na zasadzie art. 576 § 1 kpk w pozostałej części połączone w ustępie II wyroki pozostawia do odrębnego wykonania;

V. na zasadzie art. 624 § 1 kpk zwalnia skazanego S. S. w całości od zapłaty na rzecz Skarbu Państwa kosztów sądowych związanych z postępowaniem o wydanie wyroku łącznego.

Apelację od powyższego wyroku wniósł obrońca skazanego zaskarżając wyrok w punktach I, II, i IV zarzucając:

1. obrazę prawa materialnego, a mianowicie art. 89 § 1 a kk poprzez przyjęcie, że in concreto możliwe jest orzeczenie wyrokiem łącznym kary łącznej pozbawienia wolności bez jej warunkowego zawieszenia, w sytuacji, kiedy za wszystkie zbiegające się przestępstwa i ciągi przestępstw objęte wyrokami jednostkowymi podlegającymi łączeniu, wymierzono kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania, a wszystkie tak wymierzone a podlegające łączeniu kary pozbawienia wolności zostały wymierzone w trybie art. 335 kpk i art. 387 kpk;

2. obrazę prawa procesowego mającą wpływ na treść zaskarżonego wyroku, a to art. 424 § 1 pkt 2 kpk polegającą na pominięciu i nie wyjaśnieniu w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku dlaczego w takiej sytuacji jak opisana w pkt 1 jest możliwe, w postępowaniu w przedmiocie wydania wyroku łącznego, przełamanie konsensusu zawartego z oskarżycielem publicznym i zaakceptowanie przez Sąd w trybie art. 335 kpk i art. 387 kpk i wymierzenie bezwzględnej kary łącznej pozbawienia wolności 4 lat pozbawienia wolności.

Podnosząc powyższe zarzuty apelujący wniósł o:

wymierzenie skazanemu kary łącznej pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania, względnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w O..

Sąd Odwoławczy zważył co następuje;

Apelacja obrońcy skazanego okazała się bezzasadna i to w stopniu oczywistym.

Kontrola odwoławcza zaskarżonego wyroku nie stwierdziła uchybień, które mogłyby podważyć trafność zaskarżonego wyroku ani też innych uwzględnianych przez sąd z urzędu.

Odnosząc się do zarzutu obrazy prawa materialnego a to art. 89 § 1 a k.k. stwierdzić należy, że zarzut ten jest niezasadny. Wspomniany przepis po nowelizacji obowiązującej od 8 czerwca 2010 r. pozwala na orzeczenie kary łącznej pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania w sytuacji, kiedy za zbiegające się przestępstwa orzeczono wyłącznie kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania. Skoro więc Sąd Rejonowy prawidłowo ustalił, że zachodzą warunki do orzeczenia kary łącznej za zbiegające się przestępstwa, za które S. S. został skazany wyrokami w sprawach II K 100/12, II K 843/11, II K 939/11, II K 1054/11 i II K 176/12 na kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania, a wszystkie te przestępstwa zostały popełnione już po wejściu w życie nowelizacji art. 89 kk, miał pełne podstawy do zastosowania przepisu art. 89 § 1a k.k. i wymierzenia kary bez warunkowego zawieszenia jej wykonania. Warunki formalne do zastosowania wskazanego przepisu zostały zachowane, natomiast dla orzeczenia Sądu bez znaczenia był fakt, że poszczególne wyroki pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem ich wykonania zostały wydane na skutek dobrowolnego poddania się karze przez S. S.. Instytucja kary łącznej jest bowiem instytucją prawa materialnego, a nie procesowego, a zatem przy jej zastosowaniu nie rozważa się tego, w jakim trybie procesowym zapadły poszczególne wyroki. Istotnie, analiza akt karnych w wymienionych sprawach wskazuje, że w każdej z nich orzeczenia zapadły na skutek zastosowania art. 387 k.p.k. bądź 335 k.p.k., jednakże wymiar kary za poszczególne przestępstwa ustalany był indywidualnie, przy dostosowaniu wymiaru kary do stopnia winy i stopnia społecznej szkodliwości każdego z czynów. Porozumienie oskarżyciela z oskarżonym w zakresie wymiaru kary dotyczyło konkretnych czynów, bez odniesienia się do całości działalności przestępczej skazanego. Prawidłowości zastosowania przez Sąd Rejonowy art. 89 § 1 a kk nie może podważać cytowany w uzasadnieniu apelacji fragment uzasadnienia wyroku Sądu Najwyższego z 3 kwietnia 2012 r., sygn. IV KK 72/12, LEX nr 1163354. We wskazanym wyroku Sąd Najwyższy nie wykluczył orzeczenia zastosowania kary pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania w sytuacji, gdy kary z warunkowym zawieszeniem wykonania wymierzone zostały w trybie art. 343 § 1 k.p.k. czy art. 387 § 1 k.p.k. Wyraźnie zaś wskazał, że wraz z wejściem w życie art. 89 § 1 a k.k. straciło na aktualności zagadnienie dopuszczalności pogorszenia sytuacji skazanego w następstwie wydania wyroku łącznego. W innym zaś orzeczeniu uzasadniając swoje stanowisko co do przyjętej tezy, że objęcie wyrokiem łącznym kary powyżej 2 lat pozbawienia wolności warunkowym zawieszeniem jej wykonania – orzeczonej przy zastosowaniu art. 343 § 2 pkt 2 k.p.k. – nie zmienia reguł warunkowego zawieszenia kary łącznej określonych w art. 89 kk, które może nastąpić jedynie wówczas, jeżeli zachodzą warunki określone w art. 69k.k. Sąd Najwyższy wskazał, że ...”odwoływanie się do instytucji uregulowanej w art. 343 k.p.k. nierozzerwalnie wiązałoby orzekanie w przedmiocie kary łącznej z wnioskiem prokuratorskim składanym w trybie art. 335 k.p.k., co ze względów oczywistych nie może mieć zastosowania na tym etapie postępowania...” (vide postanowienie Sądu Najwyższego z 23 marca 2011 r., sygn. I KZP 29/10, LEX nr 738257). Sąd Okręgowy w pełni podziela ten pogląd. W piśmiennictwie i orzecznictwie podkreśla się, że przy wymiarze kary łącznej nie uwzględnia się ponownie okoliczności stanowiących podstawę wymiaru kar jednostkowych, gdyż ich uwzględnienie na etapie wymierzania kary łącznej prowadziłyby do ponownego uwzględnienia tych samych okoliczności, które wcześniej uwzględniono i do podwójnego obostrzenia lub łagodzenia kary z tej samej przyczyny. Kara łączna jest natomiast swego rodzaju podsumowaniem działalności przestępczej sprawcy w okresie czasu objętym skazaniami. Nie jest to sposób na premię dla sprawcy większej ilości przestępstw. Na tym etapie postępowania stosuje się zwykle dyrektywy karania, a zwłaszcza słuszności i celowości, wyrażane przez związek przedmiotowo-podmiotowy między poszczególnymi przestępstwami.

Odnosząc się do zarzutu obrazy art. 424 § 1 pkt 2 k.p.k. stwierdzić należy, że kontrola odwoławcza zaskarżonego wyroku nie potwierdziła zarzutu naruszenia tego przepisu. W uzasadnieniu pisemnym znalazły się wszystkie elementy

wymagane prawem procesowym, nie należały natomiast do nich rozważania na temat procedur stosowanych przy wymierzaniu kar podlegających łączeniu. Jak to już podniesiono wyżej, wydając wyrok łączny Sąd powinien rozważyć przede wszystkim, czy pomiędzy poszczególnymi czynami, za które wymierzono te kary, istnieje ścisły związek podmiotowo-przedmiotowy, czy też związek ten jest dość odległy lub w ogóle go brak, a nadto powinien rozważyć okoliczności, które zaistniały już po wydaniu poprzednich wyroków i przemawiają za korzystnym lub niekorzystnym ukształtowaniem kary łącznej. Sąd Rejonowy dokonał analizy, o jakiej mowa wyżej wskazując, iż za zastosowaniem zasady asperacji przemawiało popełnienie szeregu podobnych czynów w krótkich odstępach czasu i na szkodę wielu osób pokrzywdzonych. Wymierzona przez Sąd Rejonowy kara nawet nie zbliża się do kumulacji kar. Dokonana przez Sąd Okręgowy ponowna analiza czynów pod kątem istnienia związku podmiotowo-przedmiotowego prowadzi do akceptacji zaskarżonego wyroku. Dokonując analizy związku podmiotowo-przedmiotowego na wstępie przypomnieć trzeba, że w aspekcie przedmiotowym związek zbiegających się realnie przestępstw wyrażają kryteria przedmiotowe poszczególnych przestępstw, a to czasokres ich popełnienia, osoby pokrzywdzone, rodzaj naruszonego dobra prawnego, czy sposób działania sprawcy.

W aspekcie podmiotowym chodzi o motyw bądź pobudki stymulujące sprawcę, rodzaj i formę winy itd. (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w K. z 19 stycznia 2005 r., sygn. II AKa 274/04, LEX nr 149756)

Przenosząc powyższe w realia niniejszej sprawy, zauważyć należy, że pomiędzy czynami objętymi karą łączną zaskarżonego wyroku związek, o którym mowa jest dość ścisły, ale zachodzi duża różnorodność osób pokrzywdzonych wskazuje na jego osłabienie. Ścisły jest natomiast związek czasowy pomiędzy wszystkimi przestępstwami (33 przestępstwa) popełnionymi w okresie około sześciu miesięcy (od grudnia 2010 r. do czerwca 2011 r.). Wszystkie przestępstwa naruszają to samo dobro prawne, bo skierowane są przeciwko mieniu (art. 279 § 1 k.k., 289 § 2 k.k., 288 § 1 k.k., 278 § 1 k.k. 286 § 1 k.k., 297 § 1 k.k.). Wszystkie przestępstwa były przestępstwami umyślnymi, popełnione zostały bądź w celu osiągnięcia korzyści majątkowej bądź w celu zniszczenia mienia lub w celu krótkotrwałego użycia pojazdów, zaś przestępstw z art. 279 § 1 k.k. i art. 289 § 2 k.k. skazany dokonywał w warunkach art. 91 § 1 k.k. a więc w działając podobny sposób w krótkich odstępach czasu.

W uzasadnieniu wyroku Sąd przytoczył treść opinii o skazanym (k. 55) oraz dane wynikające z wywiadu środowiskowego (k. 49-51) i wyciągnął z nich należyte wnioski. Zgodnie z przyjętą praktyką kształtowaną orzecznictwem „orzekając o karze łącznej sąd bierze pod uwagę kary „z osobna wymierzone” za zbiegające się przestępstwa, nie zaś kary wymierzone w poszczególnych wyrokach łącznie” (vide wyrok Sądu Apelacyjnego w S. z 29 listopada 2012 r., sygn. II AKa 211/12, LEX nr 1237946). Węzeł kary łącznej orzeczonej uprzednio traci moc, a granice nowej kary łącznej, która ma zostać orzeczona określa art. 86 § 1 k.k.

W przedmiotowej sprawie połączeniu podlegały zatem jednostkowe kary z wyroku II K 100/12, gdzie za 29 przestępstw wymierzono skazanemu kolejno kary; 1 roku, 6 miesięcy, 1 roku, 3 miesiące i 1 roku pozbawienia wolności oraz za jednostkowe przestępstwa kary po 8 miesięcy pozbawienia wolności orzeczone wyrokami w sprawach II K 843/11 i II K 939/11, jak również kara 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczona wyrokiem w sprawie II K 1054/11 za przestępstwo popełnione w warunkach art. 91 § 1 k.k. oraz nadto kara 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczona w sprawie II K 176/12. Sąd mógł zatem orzec karę łączną od najsurowszej z nich, to jest od 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności do sumy kar, to jest do 7 lat i 2 miesięcy pozbawienia wolności.

W ocenie Sądu Odwoławczego stosunkowo bliski związek podmiotowo-przedmiotowy oraz postawa skazanego w czasie odbywania kary, przemawiały za tym, by wymierzyć S. S. karę łączną w oparciu o zastosowanie zasady asperacji, tak jak to uczynił Sąd Rejonowy.

W przekonaniu Sądu Okręgowego wymierzenie jednak kary niższej niż 4 lata pozbawienia wolności prowadziłoby do premiowania skazanego popełniającego nie jedno, a więcej przestępstw, zatem prowadziłoby do praktycznej bezkarności innych zachowań zabronionych.

Równocześnie wymiar orzeczonej kary łącznej nie pozwala na zastosowanie warunkowego zawieszenia jej wykonania. Jedynym przepisem, który reguluje przesłanki zezwalające na orzeczenie kary łącznej z warunkowym zawieszeniem

jej wykonania jest bowiem art. 69 k.k., a ten w § 1 stanowi, że sąd może zawiesić jedynie wykonanie kary pozbawienia wolności nieprzekraczającej 2 lat.

Nie znajdując zatem w apelacji skutecznych argumentów do zreformowania zaskarżonego wyroku łącznego zgodnie ze zgłoszonym wnioskiem, bądź uchylenia zaskarżonego wyroku, Sąd Odwoławczy na zasadzie art. 437 § 1 k.p.k. zaskarżony wyrok utrzymał w mocy.

Nadto, na zasadzie art. 624 § 1 k.p.k. Sąd Odwoławczy zwolnił skazanego od zwrotu należnych Skarbowi Państwa wydatków za postępowanie odwoławcze wobec braku majątku, jego dotychczasowego pobytu w zakładzie karnym oraz potrzeby odbycia orzeczonej kary łącznej.

SSO Katarzyna Wierzbicka SSO Elżbieta Jabłońska-Malik SSO Lidia Haj